

Nr 20.

Av herr Månsson i Backa m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt befattningshavare hos staten av lönevederlag medelst boställen.

Genom det ständiga missnöjet bland statens befattningshavare och ämbetsmän med utgående löner och det stegrade kravet på, att staten vid varje konjunkturförändring skall rätta löneanslaget efter befattningshavarens fordringar och anspråk att leva sitt liv, synes det oundgängligt att få andra ekonomiska grunder för befattningshavarnas och ämbetsmännens statslöner än de, som helt bygga på ett rent valutavederlag, vilket ju alltid måste bli mer eller mindre fluktuerande. Det har också därvid synts oss, som att statslönerna på något sätt måste sammanbindas med jordbruket och dess produktionsordning, vilken ju trots allt är den ursprungliga värdekällan i samhället, så länge jordbruket är vårt största och mest omfattande försörjningsmedel och vår modernäring.

Tanken har härvid naturligt nog kommit att stanna vid möjligheten att i någon form återgå till det gamla beprövade sättet att bestrida lönen med vederlag av boställen. I gamla tider avlönades som känt ämbetsmännen och befattningshavare med löner, som reglerades genom de årliga markegångssättningarna samt för militärer, landsstatstjänstemän, domare m. fl. med upplåtande av boställen in natura.

En stor del av våra befattningshavare på landsbygden, såsom de vid postverket, järnvägen, telegrafverket, konsulentverksamheten m. fl. anställda personer, skulle i många fall nog själva anse det fördelaktigt, om de hade ett litet boställe med jordbruk att syssla med på lediga stunder och att därifrån få sina behov för det enskilda hushållet tillgodosedda i stället för att jämt och ständigt vara hänvisade till "den rullande slanten" och dess köpkraft.

Nu är det en för alla tider giltig sanning, att en allmän statlig omsorg om ett naturvärde, såsom jordbruket, ej kan, hur det nu än reglementeras, få samma vård, omsorg och avkastning såsom då en enskild vakande hand sysslar med dess skötsel, förädling och alstringskraft.

A andra sidan har det ofta både här i riksdagen som annorstädes anmärkts, att våra domäner och statsegendomar under sin nuvarande förvaltning ej ge staten de intäkter man borde kunna vänta, åtminstone av bördiga och för jordbruk lämpliga markområden.

Därjämte vunne man genom en dylik omläggning av avlöningssystemet en viss regulator på en del av den metalliska valutan inom landet, något som vi i självförsörjningssyfte ständigt måste sträva till.

Under den s. k. kristiden, då allt dag från dag stegrades i pris och kronans köpkraft samtidigt sjönk, kommo våra befattningshavare i en brydning ekonomisk ställning, och man hörde ständigt talet om "statens svältlöner". Man tänkte därvid väl mindre på att dessa löner, hur otillräckliga de än kunde synas, ursprungligen måste tagas från vårt näringsliv och de värden detta måste skapa fram under såväl onda som goda år. Nu vore det sannoligen ingalunda ur vägen, att våra befattningshavare, som genom arbetsregleringen m. m. fått arbetstid över för att befrämja sin egen utveckling och sitt eget välstånd, finge samtidigt med att kraven höjdes på statens underhåll för deras hushållning också vara med om att skapa fram de värden, varifrån detta underhåll ursprungligen måste framkallas.

I första hand skulle, synes det oss, vara lämpligt, att de tjänstemän, som direkt äro anställda vid jordbruket och dess binäringar, finge sin från staten utgående lön i form av boställe.

Då denna fråga är av stor omfattning och kräver statsförvaltningens bistånd för sin utveckling, ha vi här endast sökt ge riktlinjen för en dylik övergång till boställsavlöning, under det att de rent lokala och anpassande åtgärderna måste av ämbetsverken själva utredas.

Med åberopande av vad vi sålunda anført, få vi därför hos riksdagen hemställa,

att riksdagen ville genom skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå, att Kungl. Maj:t ville utan att för ändamålet tillsätta kommitté eller låta tillkalla sakkunnige taga i övervägande, huruvida icke en del av statens befattningshavare och ämbetsmän kunde erhålla lönevederlag i form av lämpliga, helst från statens domäner upplåttna boställen och att Kungl. Maj:t ville till riksdagen överlämna förslag i denna riktning, omfattande i hur stor utsträck-

ning en övergång till boställsvederlag i lön kunde för befattningshavare sålunda ifrågakomma.

Stockholm den 16 januari 1922.

Aug. Månsson,
Backa.

Carl Johanson,
Hörninge.

Hjalmar Svensson
i Grönvik.
